Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Lausunto

10.11.2022

MIG-2230065
00.03.00
MIGDno-2022-3129

HE 252/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta; Maahanmuuttoviraston lausunto

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa. Viraston sujuvan ja tehokkaan toiminnan keskiössä yhtenä tekijänä on, että sen toimialaa koskeva lainsäädäntö on selkeää, sisältäen käytännön toteutusta mahdollisimman pitkälle palvelevia sääntöjä ja mekanismeja. Lainsäädännön asema menettelyiden ja päätöksenteon perustana on keskeinen myös asiakkaan ja hänen asemansa kannalta. Mitä tulee tilapäiseen suojeluun, direktiiviä 2001/55/EY koskevassa komission ehdotuksessa (KOM/2000/0303 lopullinen) on osaltaan painotettu menettelyn sujuvuutta, nopeutta ja tehokkuutta, huomioiden poikkeuksellinen tilanne, mihin tilapäisen suojelun järjestelmä on tarkoitettu. Näin ollen, ja huomioiden myös tilapäisen suojelun aseman luonne neuvoston päätökseen ja siinä määriteltyyn soveltamisalaan pohjaavana, Maahanmuuttovirasto pitää tärkeänä ja hyvänä asiana säätää tilapäiseen suojeluun perustuvien oleskelulupien jatkamisesta mahdollisimman pitkälle tätä tarkoitusta vastaavassa menettelyssä.

Jatkolupien käsittely normaalissa menettelyssä

Kuten esityksessä on tuotu esiin, tilapäisen suojelun hakuprosessista ei ole sääntelyä olemassa. Todettu koskee myös jatkolupaprosessia. Näin ollen jatkolupien hakemiseen ja myöntämiseen sovellettaisiin lähtökohtaisesti samoja säännöksiä, kuin mitä kansallisesti muiden lupatyyppien kohdalla sovelletaan. Ulkomaalaislaki edellyttää jatkoluvan hakemista. Jatkolupaprosessin käytännön toteutusta suunniteltaessa Maahanmuuttovirastossa havaittiin nopeasti tarve saada rakennettua samaan aikaan umpeutuvien monien kymmenien tuhansien tilapäisen suojelun jatkolupien käsittely mahdollisimman sujuvaksi menettelyksi. Sujuvuus ja mahdollisimman pitkälle viety automaatio nähtiin tarkoituksenmukaisena sekä tilapäisen suojelun mekanismin idean ja tarkoituksen valossa, kuin myös käytännön toteutuksen kannalta. Tilapäisen suojelun jatkuessa ei kertaalleen soveltamisalan piiriin kuuluviksi todettujen henkilöiden asemaa ole tarpeen arvioida uudelleen. Olosuhteet, joiden vuoksi lupa on myönnetty, ovat edelleen olemassa tilapäisen suojelun jatkuessa EU:ssa. Tilapäisen suojelun saajien hakemusten manuaalinen käsittely jatkolupavaiheessa olisi käytännössä täysin muodollista. Samaan aikaan tämä kuitenkin muodostuisi hyvin haastavaksi ja työlääksi käsiteltävien asioiden määrä huomioiden.

www.migri.fi

PL 10
00086 Maahanmuuttovirasto
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720

PB 10
00086 Migrationsverket
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720

PO Box 10
FI-00086 Maahanmuuttovirasto
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720

Jatkolupien käsittely normaalissa hakuprosessissa edellyttäisi hakemuksen vireyttämistä asiakkaan toimesta. Toisin sanoen, ilman asiakkaan kontaktointia ja tähän tarvittavaa viraston resurssia ei tilapäisen suojelun jatkolupa-asiaa saataisi vireille. Koska kaikkien tilapäisen suojelun saajien olinpaikka ei ole Maahanmuuttoviraston tiedossa, jäisi väistämättä henkilöitä, jotka eivät vireyttäisi jatkolupahakemusta. Heitä ei kuitenkaan voitaisi myöskään ajatella maasta poistuneiksi, ellei tästä olisi tullut Maahanmuuttovirastoon tietoa. Näin ollen he olisivat edelleen oikeutettuja tilapäiseen suojeluun perustuvaan oleskelulupaan Suomessa, muttei heidän asiaansa saataisi vireille jatkoluvan saamiseksi. Edelleen vireille saatettujen hakemusten käsittely, hakemusten manuaalisesta vastaanotosta päätösten tekemiseen, uusien oleskelulupakorttien tilaaminen ja päätösten tiedoksianto olisi joka tapauksessa hallituksen esityksessä kuvatuin tavoin Maahanmuuttovirastolle valtava hallinnollinen ponnistus. Edellä mainitut toimet edellyttäisivät merkittävien resurssien suuntaamista pitkälti muodolliseen prosessiin, tilapäisen suojelun jatkuessa joka tapauksessa suoraan neuvoston täytäntöönpanopäätöksen nojalla.

Jatkolupien myöntäminen hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisesti

Maahanmuuttovirasto on ollut mukana tilapäiseen suojeluun perustuvien oleskelulupien jatkamista koskevassa keskustelussa tuoden esiin erityisesti käytännön menettelyllisiä näkökohtia. Näitä näkökohtia on kiitettävästi huomioitu nyt käsillä olevassa esityksessä. Esityksessä ehdotettu toteutuessaan toimii merkittävänä tilapäisen suojelun menettelyä sujuvoittavana tekijänä. Ehdotetulla on vaikutusta välillisesti myös Maahanmuuttoviraston muuhun toimintaan sujuvan menettelyn mahdollistavan sääntelyn vähentäessä resurssitarvetta aina tilapäiseen suojeluun perustuvien oleskelulupien jatkuessa. Kun lupia voitaisiin esityksessä kuvatulla tavoin lain voimaan tulosta myöntää, ja olemassa olevia lupia jatkaa, neuvoston täytäntöönpanopäätöksen mukaisesti, selkeyttäisi ehdotettu sääntely oleskelulupien tilaa myös asiakkaan kannalta.

Maahanmuuttovirasto pyrkii esityksessä ehdotettu perustanaan hyödyntämään automaatiota tilapäiseen suojeluun perustuvien oleskelulupien jatkamisessa. Samoin virasto kehittää sujuvaa asiointiväylää asiakkaille uuden oleskelulupakortin saamiseksi, mikä ehdotetun mukaisesti edelleen edellyttäisi asiakkaan omaa toimintaa. Virastossa nykyisin käytössä olevassa prosessissa sähköisen hakemuksen uuden oleskelulupakortin saamiseksi voi tehdä ainoastaan vahvaa tunnistautumista käyttäen. Suurimmalla osalla tilapäisen suojelun asiakkaista ei ole mahdollisuutta saada vahvan tunnistautumisen välineitä, kuten pankkitunnuksia. Maahanmuuttovirasto on selvittänyt turvallista tapaa mahdollistaa sähköisen hakemuksen tekeminen uuden oleskelulupakortin saamiseksi heikosti tunnistautuneena, ja katsonut heikon tunnistautumisen olevan riittävä. Näin ollen osa uusien oleskelulupakorttien pyynnöistä on lähtökohtaisesti mahdollista hoitaa sähköisesti.

Tavoitteena oleskelulupakortin pyytämiseen liittyvässä asioinnissa on sähköisen asioinnin ensisijaisuus. Joka tapauksessa, vaikka uuden oleskelulupakortin pyytäminen heikosti tunnistautuneena katsotaankin mahdolliseksi ja merkittävä osa hakemuksia tehtäisiin sähköisesti, tulee virastossa olla valmius käsitellä oleskelulupakorttihakemuksia myös

manuaalisesti. Asiakkaan on voitava tarvittaessa esittää pyyntö uuden oleskelulupakortin saamiselle myös muulla tavoin kuin sähköistä asiointia hyödyntäen. Tämä vaihtoehtoinen väylä edellyttää lähtökohtaisesti manuaalista työtä, mistä väistämättä aiheutuu merkittäviä taloudellisia ja resurssivaikutuksia, mitkä välillisesti vaikuttavat myös muihin viraston prosesseihin. Tarkempien vaikutusten arviointi on virastossa kesken.

Johtaja Antti Lehtinen

Johtava asiantuntija Heli Sibelius

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Maahanmuuttovirasto 10.11.2022 klo 10:56. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.